

U Z N E. S E. N I E.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **R.**, so sídlom v T., zastúpená Advokátskou kanceláriou M., R., proti odporcovi **S., B.**, o **vydanie nehnuteľných vecí**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15 C 246/2007, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 18. septembra 2013 sp. zn. 11 Co 94/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 18. septembra 2013 sp. zn. 11 Co 94/2012 vo výroku o trovách konania **z r u š u j E.** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n E. n i E.

Okresný súd Galanta v poradí prvým rozsudkom zo dňa 23. októbra 2007, č.k. 15 C 246/2007-151, návrh o vydanie nehnuteľných vecí zamietol v celom rozsahu a navrhovateľku zaviazal nahradiť odporcovi trovy konania v sume 123 636 Sk. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že odporcovi ako procesne úspešnému účastníkovi priznal plnú náhradu trov konania. Proti rozsudku okresného súdu podala navrhovateľka odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Trnave rozsudkom zo dňa 19. marca 2009 sp. zn. 9 Co 34/2008, zmenil rozsudok okresného súdu tak, že odporcovi uložil povinnosť navrhovateľke vydat' a navrátiť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vedených v KN N., správa katastra Š. v obci K., v k. ú. K., v katastri nehnuteľností v registri E. na mape určeného operátu pôvodne na LV č. X. ako parc. č. X. – orná pôda o výmere 47 343 m², parc. č. X. – orná pôda o výmere 381 m², par. č. X. – orná pôda o výmere 468 m² a parc. čX... – orná pôda o výmere 323 004 m². A vo zvyšnej zamietajúcej časti rozsudok potvrdil. Zároveň zmenil výrok rozsudku okresného súdu tak, že

žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania a žiadnemu z účastníkov nepriznal ani právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 19. marca 2009, sp. zn. 9 Co 34/2008 podal odporca dovolanie, na podklade ktorého Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 20. decembra 2011, sp. zn. 1 Cdo 131/09 zrušil rozsudok vo výroku o veci samej a v súvisiacom výroku o trovách konania a vec vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd v Trnave rozsudkom zo dňa 18. septembra 2013 sp. zn. 11 Co 94/2012 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že odporcovi uložil povinnosť vydať a navrátiť vlastnícke právo navrhovateľke k nehnuteľnostiam zapísaných v KN N., správa katastra Š. v obci K., v k. ú. K., v katastri nehnuteľností v registri E. na mape určeného operátu pôvodne na LV č. X. ako parc. č. X. - orná pôda o výmere 47 343 m², parc. č. X. – orná pôda o výmere 381 m², par. č. X. – orná pôda o výmere 468 m² a parc. čX... – orná pôda o výmere 323 004 m² do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Zmenil výrok rozsudku okresného súdu o trovách konania tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov tohto konania. Rozhodol tak podľa § 224 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 2 O.s.p. Rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľka mala v konaní úspech len pomerný.

Proti uvedenému rozsudku podala dovolanie navrhovateľka v časti týkajúcej sa náhrady trov konania. Navrhla ho zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

Dovolanie odôvodnila tým, že v konaní jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Odvolaciemu súdu vyčítala, že rozhodnutie dostatočne nezdôvodnil tak, aby zodpovedalo ust. § 157 O.s.p., čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej ESĽP). Nesprávnosť právneho posúdenia videla v tom, že krajský súd nesprávne aplikoval ust. § 142 ods. 2 O.s.p. Mal aplikovať ust. § 142 ods. 3 O.s.p., ktoré predpokladá a upravuje situáciu, kedy účastník konania síce nemal vo veci

plný úspech, ale jeho neúspech bol len zanedbateľný ako je tomu i v tomto prípade: „aj keď má účastník vo veci úspech len čiastočný môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti...“. Poukázala, že predmetom žaloby boli nehnuteľnosti o celkovej výmere 377 584 m², pričom jej bol priznaný nárok na vydanie a navrátenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam o celkovej výmere 371 196 m². Rozdiel predstavuje 6 388 m² t.j. 1,7%-nú neúspešnosť. Z tohto dôvodu nemožno hovoriť o pomernom úspechu, ale naopak konanie malo len nepatrný, zanedbateľný neúspech. Ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p. možno aplikovať, len na tie prípady, keď nie je daný dôvod pre aplikáciu iného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Odňatie možnosti konať pred súdom videla v tom, že Krajský súd v Trnave nedostatočne odôvodnil výrok o nepriznaní práva na náhradu trov konania. Konal tak v rozpore so svojou povinnosťou stanovenou v § 157 O.s.p. V tejto súvislosti poukázala na judikatúru ESLP, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky (IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, ale aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 7 Cdo 146/2011).

Odporca navrhol dovolanie ako neprípustné odmietnuť. Dovolanie voči výroku o trovách konania je prípustné len z dôvodov uvedených v ustanovení § 237 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Z § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodu, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligátorne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ majú za následok nesprávne rozhodnutie veci.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol síce rozsudkom, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, avšak dovolaním bol napadnutý výrok rozsudku iba v časti trov konania. Dovolanie tak smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, ale má charakter uznesenia a tento nestráca, i keď s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho pojaté (§ 167 ods. 1 O.s.p.).

Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme je opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodol vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) alebo podľa potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.) alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenia za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Podľa § 239 ods. 3 O.s.p., ust. ods. 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Odhladnuc od skutočnosti, že dovolaním napadnuté rozhodnutie – uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., prípustnosť

dovolania proti nemu výslovne vylučuje § 239 ods. 3 O.s.p., nakoľko ide o uznesenie o trovách konania.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je totiž podanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené.

Vzhľadom na námietky dovolateľa a tiež s prihliadnutím na § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., dovolací súd kládol dôraz na skúmanie tej vady, ktorej existenciu dovolateľka predovšetkým dovolaním namietala (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva, za účelom ochrany jeho práv a právnom chránených záujmov.

O vadu, ktorej z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. význam ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecnými záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na časné plyníe povinnosti a na ústup práva iných osôb.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje

za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva aj z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu ale nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruis Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Právo účastníka na riadne odôvodnenie rozhodnutia je takým procesným právom, ktoré mu je v občianskom súdnom konaní priznané za účelom obhájenia ochrany jeho práv a právom chránených záujmov, odôvodnenie rozhodnutia rozsudku súdu prvého stupňa, ale aj rozsudku odvolacieho súdu – uznesenia musia mať náležitosti uvedené v ust. § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Súdny v odôvodnení rozhodnutia sa musia vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a ich myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený, nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku. Odôvodnenie musí byť súčasne aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku (§ 157 ods. 2 v spojení s § 211 O.s.p.) je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahu len nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvaha súdu v tak otázke zisťovania skutkového stavu veci ako aj v právnom posúdení veci.

Tieto požiadavky rozsudok v napadnutej časti t.j. vo výroku o trovách konania odvolacieho súdu, ktorým vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania nevykazuje.

Odvolací súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z § 142 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého, ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo. Dovolací súd poznamenáva, že toto ustanovenie zotrváva na zásade zodpovednosti za úspech v konaní a stanovuje, že v prípade čiastočného úspechu v konaní účastníci konania majú právo na pomernú náhradu trov konania v závislosti od pomeru úspechu. Iba v prípade, ak pomer úspechu je v zásade rovnovážny súd môže rozhodnúť, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Za predpokladu, že predmetom konania nie je peňažné plnenie, býva určenie pomeru úspechu a neúspechu závislé od úvahy súdu, pri ktorej musí súd vychádzať z konkrétnych okolností danej veci. Základným hľadiskom je povinnosť súdu rešpektovať zásadu zodpovednosti za výsledok konania, pod ktorým treba rozumieť právne následky, ktoré vyvolá rozhodnutie súdu v porovnaní s tým, čo bolo cieľom návrhu alebo obrany daného účastníka.

Z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, že odvolací súd svoje rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil len s poukazom na § 224 ods. 1, 2 v spojení s § 142 ods. 2 O.s.p. majúc za to, že navrhovateľka mala v konaní úspech len pomerný. Takéto všeobecné odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavke na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Nevyplýva z neho, či a ako posúdil splnenie základných zákonných predpokladov pre použitie § 142 ods. 2 O.s.p. v prejednávanej veci.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v napadnutej časti o trovách konania je nepreskúmateľné, čo malo za následok porušenie práva dovolateľky na spravodlivé súdne konanie a odňatie jej možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Dovolací súd z dôvodov vyššie uvedených preto zrušil rozsudok v napadnutej časti (výroku o trovách konania) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí súd znova rozhodne o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. júna 2014

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová